

Warszawa, 12-08-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

IX.022.5.2022.KKo

Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny
ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 9 sierpnia 2022 r. (l.dz. DSRiN-II.406.4.2022), poniżej przedstawiam uwagi do projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie w sprawie szczegółowego sposobu przeprowadzania kontroli osobistej nieletnich oraz określenia wzoru protokołu tej kontroli.

W projekcie określono techniczny sposób realizacji kontroli osobistej w placówkach dla nieletnich. Kontrola ta polega na oględzinach ciała oraz oględzinach i sprawdzeniu odzieży, bielizny i obuwia, a także kontroli przedmiotów posiadanych przez nieletniego. Możliwość jej przeprowadzenia reguluje art. 119 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

W swoim brzmieniu projekt nawiązuje do sposobu realizacji kontroli osobistych osób umieszczonych w jednostkach penitencjarnych. Porównując obie regulacje należy stwierdzić, że projektowane przepisy dotyczące nieletnich są bardziej ogólne i wymagają doprecyzowania.

1. Przepis § 3 pkt. 3 projektu stanowi, że „Kontrolę osobistą nieletniego przeprowadza się w następujący sposób” (...) „przeprowadzający kontrolę dokonuje oględzin ciała nieletniego, w tym jamy ustnej, nosa, uszu, włosów”.

Nie jest tutaj jasne, czy oględziny ciała mogą polegać również na pochyleniu się lub przykucnięciu w celu sprawdzenia okolic odbytu i genitaliów. Taki sposób realizacji kontroli osobistej jest dopuszczalny w przypadku osób umieszczonych w jednostkach penitencjarnych i wynika wprost z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości¹.

Projektodawca powinien więc albo doprecyzować przepisy w tym zakresie albo wprost zakazać realizacji tego typu kontroli. Pozwoli to na uniknięcie ryzyka jej realizacji w sposób nieuprawniony, a tym samym naruszenia poczucia godności nieletnich i ich praw.

2. Rozporządzenie odnoszące się do jednostek penitencjarnych w sposób bardziej szczegółowy reguluje również kwestie etapowej kontroli osobistej. W § 68 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości² wskazano, że „w trakcie kontroli osadzony powinien być częściowo ubrany; funkcjonariusz najpierw kontroluje część odzieży, a przed kontrolą kolejnej części osadzony może się ubrać”.

Projektowane rozporządzenie w § 3 .1. wskazuje m.in., że kontrolę osobistą nieletniego przeprowadza się w następujący sposób:

- 1) nieletni opróżnia kieszenie, zdejmuje obuwie, odzież oraz bieliznę;
- 2) obuwie, odzież oraz bieliznę poddaje się oględzinom i sprawdzeniu;

Powyższe może sugerować, że nieletni podczas kontroli może pozostawać nagi – po zdjęciu obuwia, odzieży i bielizny. Dopiero dalsze zapisy precyzują, że podczas kontroli osobistej nieletni nie może być całkowicie pozbawiony odzieży i bielizny.

Szerszy techniczny sposób realizacji tej czynności można jednak znaleźć w uzasadnieniu do projektu - „Podczas kontroli osobistej nieletni nie może być całkowicie pozbawiony odzieży lub bielizny; podczas kontroli osobistej nieletni powinien być częściowo ubrany; przeprowadzający kontrolę najpierw dokonuje

---

¹ Zob. § 68 pkt. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (Dz. U. z 2016 r., poz. 1804).

² Tamże.

ogłędzin i sprawdzenia część odzieży i bielizny, a przed ogłędzinami i sprawdzeniem kolejnej części nieletni może się ubrać” (strona 3).

Rekomendowanym rozwiązaniem jest zatem zmodyfikowanie § 3 projektu i doprecyzowanie w treści rozporządzenia sposobu przeprowadzania kontroli osobistej w sposób dwuetapowy.

RPO dostrzega przy tym definicję kontroli osobistej zawartą w art. 87 pkt 3 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, niemniej jednak ze względów gwarancyjnych postuluje powyższe.

Warto w tym miejscu dodać że Europejski Komitet ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) zaleca Polsce, by kontrole osobiste były realizowane zawsze w sposób dwuetapowy, tj. by kontrolowana osoba zdejmowała część garderoby (dolną lub górną) i po jej kontroli miała możliwość ubrania się przed zdjęciem kolejnej części odzieży³.

3. Modyfikacji wymaga również załącznik do projektu rozporządzenia – wzór Protokołu kontroli osobistej nieletniego. Nie zawiera on elementów zawartych w innych analogicznych protokołach kontroli osobistych prowadzonych przez odpowiednie służby⁴ w postaci:

- oświadczenia o osobistym odczytaniu lub odczytaniu treści protokołu przed jego podpisaniem (ważne by nieletni rozumiał treść dokumentu, który podpisuje),
- zarzutach kontrolowanego i osób biorących udział w czynności do treści protokołu - załącznik przewiduje jedynie oświadczenie nieletniego po przeprowadzeniu samej kontroli, w tym co do sposobu jej przeprowadzenia; nie uwzględnia natomiast możliwości wypowiedzenia się co do samej treści protokołu.

Nieletni powinien również podpisywać się na spisie i opisie rzeczy, a nie tylko na samym oświadczeniu o otrzymaniu kopii protokołu wraz z odpisem spisu i opisu

---

³ Zob. Raporty CPT z wizyt w Polsce w 2013 r. [CPT/Inf (2014) 21, par. 106] i w 2017 r. [CPT/Inf (2018) 39, par. 53].

⁴ Zob. Załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 maja 2019 r. w sprawie dokumentowania przez policjantów kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunków (Dz. U. z 2019 r., poz. 904) oraz Załącznik nr 1 do Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 lutego 2019 r. w sprawie wzoru protokołu z kontroli osobistej oraz wzoru protokołu przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej (Dz. U. z 2019 r., poz. 358).

rzeczy. Taka konstrukcja dokumentu nie daje pewności, czy spis rzeczy dołączony do protokołu będzie faktycznie tym, który zostanie przedstawiony nieletniemu.

Wyrażam nadzieję, że wskazane uwagi zostaną uwzględnione w trakcie dalszych prac legislacyjnych.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/